

szerda, dec. 4.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; kinevezések, a' budapesti négyesületek fölszólítása újévi adakozásra; gyógyszer a' veszett-
ség ellen; jászó-táji magyarodás; különféle; tózsér- 's ipartígy; gazdasági egyesület; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (tartományi ja-
vaslat a' szabadtékek ügyében; a' zavargási jelek nagyobbulnak; apró csaták Cabrera és Espartero közt; 'sa' t.) Anglia (a' ministerek nyilvános
meggyaláztatása; ipsvichi szabadelmű gyűlés; elegy; a' királyné és udv. hölgye; a' kínai partokon visszatérést gyakoroltat a' kormány; 's a' t.)
Franciaország (nyilatkozat Cabreráról és a' spanyolokról; 'sa' t.) Schweiz és Svédország.

Magyarország és Erdély.

Mezey László eddig a' magy. udv. kancelláriánál díjpenztár-tiszt az erdélyi udv. kancelláriához díjpenztári ellenőrré (taxatoratus contralor) neveztetett.

Pozsony, A' KK. és RR. f. h. 21kei országos ülésében a' szólás-
szabadság tárgyában kerületileg szerkesztett 3dik üzenet meghagyatván,
a' nov. 7kén k. rendelet következtében hosszas és élénk tanácskozás után a' ka-
tonai szükséglet tárgyú adatoknak b. Lederer Ignác ő exejától minélelőb-
bi átvétele 's a' következő nap (22kei) országos ülésében az újoncz-ajánlásnak
a' szólásszabadság iránt mindkét tábla közötti egyesülés megtörténtével leendő
fűlterjesztése határozatott. Az utóbbi napon továbbá köv. kerületi munkálatok
tárgyaltattak: 1. 2dik üzenete a' KK. és RRnek az urbéri törvény-
javaslat némely szakaszának újabb szerkezete iránt. Itt előrebocsát-
juk a' Fő-RRnek e' részbeni észrevételeit. Ugyanis az 1-sőre: Az a) alatti
szakaszban javasolt módosításhoz célirányosnak vélnék a' Fő-RR. még azon
világos óvást is ragasztani, hogy a' törvény ezen jótékonyága az osztozóknak
csak olly leánytestvéreire terjesztessék, kik már férjnek vannak; mert a' haja-
don leányoknak, kik a' törvény értelmében férjhez-menésükig egyébiránt is gyám-
ság alatt állnak 's gyakran hajadoni jognál fogva is követelhetnek lakást, külön
lakra szükségök nincsen 'stb. Az c) alatti szakaszt akképp vélnék világosítani,
hogy az olly urbéri teleknek, mellynek használója annak haszonvétele az 1832/6
4. t. cz. 6. §-nak értelmében szerzte, kibecsültetése alkalmakor a' telek ha-
szonvételenek értéke ne becs szerint, hanem az időközben történt javításokon
's rontásokon kívül a' rajta fekvő szerzésbeli summa mennyisége szerint vétes-
sék fel. Ezeket kívül pedig még arra kívánták a' t. KK. és RRek figyelmét in-
tézni, hogy mivel a' javasolt módosításokban arról: vajjon az olly kibecsülteten-
dő telken lakhelyt nyerdendő nemes az ezen telek után járó legelőbeli illető-
séggel tartozzék e' megelégedni? vagy ezen fölül öröklött földesuri jogánál
fogva az urasági legelőből is követelhet e' még osztályos részt? rendelkezés
nincsen, a' KK. és RR. az innen eredhető kétségek és zavarok elmellőzése te-
kintetéből az e' részben is szükséges intézkedésről gondoskodnának. 2dikra:
Az 1836diki 8. t. czikk olly rendelkezéssel bővítésében, hogy a' jobbgyok
földesuri tartozásait, adózásait és szolgálatait tökéletesen 's örök időkre meg-
válthassák, az abban felállított elvet általánosan véve, a' Fő-RR. megegyez-
zenek ugyan: mivel azonban e' tárgynak gyakorlati következtetést tekintve, nem le-
hetett figyelemmel nem lenniök arra, hogy az olly örökös megváltások által a'
földesurak és jobbgyok között viszonyok lényegesen esökkennének, 's az azokat
egymáshoz esatolt törvényes kapcsolat egészen megtölguna; továbbá a' nemesi
jóságokbani ősiség, mint szinte a' csere és zálogbeli, a' hitre-bizott és első-
szültségi, ugy a' koronai 's egyházi javak eredeti természete tetemesül meg-
változnék, a' kir. 's urodalmi áuscusok örökösödése mintegy végkép kijátszat-
hatnék, sőt az által, hogy az olly kötések nemesek rendszeresen, hanem bár-
mi tekintetben is örökre felbonthatlanokká kívántatnak tétetni, mindennemű szer-
ződésnek törvényes természetével ellenkező új szabály keletkeznek: ezeknél
fogva a' t. KK. és RRet arra szólják fel, hogy ama bölcs gondossággal 's az
alkotmányos jogok azon köteles megőrzésével, mellynek bélyegét a' maradék
hálajára számot tartani kívánó törvényhozás minden lépésének viselniök kell, az
érintett tekinteteket fontolatra vevén, a' kérdéses jogok- és viszonyokra nézve
fenálló világos törvényekkel összhangzásba hozandó egy kimerítő törvényjavas-
latot készíteni annál inkább igyekezzenek, minél valóbbszinű, hogy ez nyújt-
hama leginkább az ohajtott siker eléérésére bizonyos reményt. 3dikra: Mivel az
1832/6diki urbéri törvények olly fizetésekről is rendelkeznek, mellyek szám-
szerint kijelelve nincsenek, a' Fő-RR. felszólítják a' KK. és RReket, hogy a'
javasolt szerkezetben levő homálynak 's az illető hatóságok- és bíróságoknál
innen támadtató kétségeknek szükséges elhárítása okáért az olly urbéri fizeté-
sekről is, mellyek a' törvényekben számszerint kijelelve nincsenek, határo-
zottan rendelkezzenek. Végre célirányosnak vélnék a' Fő-RR., hogy miután
a' javaslatban levő §ok által az urbéri törvények némely részben lényeges vál-
tozást szenvedendnek, egy előrebocsátandó rövid szakaszban említették meg,
hogy az urbéri t. czikk az ország RRei által vizsgálat alá vétetvén, a' ta-
pasztalás sürgette 's javasolta módosításokkal és bővítésekkel kiegészítették le-
gyen. Mellyek is egy aziránti rendelkezéssel lennének befejezendők, hogy
ezen újabb urbéri törvényes rendeletek is minden megyében a' legcélszerűbb
uton juttassanak a' népek tudomására. Ez észrevételeket a' KK. és RR. fen-
tebbi üzenetjökben imigy viszonozzák: 1. Az a) alatti szakaszra nézve a' m.
Fő-RR. által javasolt módosításhoz azért nem járulhatnak, mert azt sem a' fen-
álló törvényekkel, sem azt osztályok módjával és természetével össze nem egyez-
tetethik. Ugyanis, ha a' törvények, jelesen a' Hármás-Könyv I. része 29. és 92.
czimeinek rendelete, vétetnek fontolatra: hajadoni tartást és lakást a' leányok
egyedül azon atyai javakból követelhetnek, mellyekben mint megszorítólag fűi
ágot illető jóságokban űk nem osztoznak, itt pedig a' KK. és RR. olly javak-
ról intézkednek, mellyekben mind a' két nem egyaránt osztozván, minden igaz-
ság ugy kívánja, de a' törvény is azt rendeli, hogy az olly jóságokban az
osztózó fű- és leánytestvérek egyenlő joggal birjanak, 's egyenlő mértékben
részesüljenek a' törvény jótékonyágában. Ha pedig az osztályok gyakorlati
módja és természete vétetik figyelembe, minthogy különben is a' jelen §ban
olly szegényebb sorsu nemeseknek egymással osztózó gyermekeiről történik
rendelkezés, kiknek belső birtoka egyholdas, külső állományaik pedig egy
jobbgytelket, vagy annál még kevesebbet tesznek, lakásra nézve könnyen 's ké-
nyelmesen válogatni, vagy rendelkezni nincsen is miben; gyakran pedig ott áll
a' dolog, hogy ezt olly szegényebb sorsu nemes leányoknak gyámjaik vagy
magok sem adhatnak, vagy ha adhatnának is, törvényvel parancsolt köteles-
ségből — ha nem akarnak — lakást adni nem tartoznak. — Továbbá: a' Hármás-
könyv I. része 40. czimének rendelete szerint is, lakháznak való helyet a' kö-
zösből kellvén adni az osztózó testvérek mindegyikének, — ha ez az osztály
alkalmakor meg nem történik, az osztály pedig (mit — ha kívántatik — meg-
tagadni sem lehet) akkor hajtatik végre, mikor a' fűtestvérek p. o. már tökéletes
kort érven, osztálybeli részüket kiharassítatni kívánják az akkor még (mi szinte
gyakran megcsik) gyenge koru leánytestvéreknek, kikről akkor természetesen
senki sem tagadhatja azt, hogy pártában fognak-e maradni? Ha idővel férjhez
menni találnak — minthogy osztály után már semmi sincs többé közös — miből
Lagna lakháznak való olly belső birtok adathatni, melly nélkül űk csekély gaz-

daságuk folytathatására el sem lehetnek? Azért is a' KK. és RR. az a) alatti
szakasz szerkeztetét megtartani kívánják. Az c) alatti szakaszra nézve, ha a'
dolog általános szempontból tekintet is, a' KK. és RR. azt hiszik, hogy az
osztó igazsággal 's törvény szellemével is legjobban megegyező mód az: hogy
a' jobbgya telkét elbecsültető földesur, annak haszonvétele becs szerint meg-
határozandó 's az elbecsültetési igáz árát fizesse meg, 's abbéli nézeteiket
gyakorlati tekintetek által még nyomosabban igazoltatni mondják: „mert ha a' m.
Fő-RRek javaslata törvénynyé válnék: ugy azon esetben, midőn a' jobbgy olly
időszakban talála vásárlani telke haszonvétele, mellyben annak a' körülmé-
nyek miatt magasra fölemelkedett drága ára volt, 's idővel, és jelesen az elbe-
csültetés idejekor, a' jobbgytelkek haszonvételeinek ára már talán nagyot esök-
kent volna, az elbecsültető földesur tetemesül terheltenék; ellenkező esetben
pedig a' kibecsültetendő jobbgy veszítne sokat.“ Ezeknél, de még ama tekin-
tetnél fogva is tehát, hogy sajnos tapasztalás szerint az adásokról 's vevések-
ről készíteni szokott levelekben gyakran nagyobb summa is iratik be annál, mint
minő valósággal fizettetett és fölvetetett, 's az elbecsültető földesurnak azzal
ellenkezőt bizonyítani igen nehéz, gyakran pedig lehetetlen levén, a' miatt is
azon földesur szenvedne rövidsége, — a' KK. és RR. előbbi szerkeztetük mel-
lett tovább is megmaradnak. Ellenben mi a' m. Fő-RR. további javaslatát illeti:
e' részben a' legelőről 's az arányosságról szóló 1832/6. 6. és 12. tezikkek ren-
deletét a' KK. és RR. világosaknak tartják ugyan: hogy mindazáltal a' m. Fő-
RR. figyelemzetése folytában az egész dolog még annál világosabb legyen,
önkint megnyugszanak abban, hogy a' jelen §nak h) betűig terjedő előbbi sza-
kaszai következő foglalatú új szakasszal szaporítottassanak: „1) A' Hármás-tör-
vénykönyv I. része 40. czime értelmében történt elbecsültetések esetében az
elbecsült jobbgy-ház hely után járandó legelő maga természetében illeti az el-
becsültető földesurat, 's ez a' legelőt ugyanazon tulajdonságban használhatja,
mellyben az a' kibecsültetett jobbgyot illette. Olly határokokban pedig, hol a' föl-
desuri legelő a' jobbgyi legelőtől már elkülönözve van ugyan, de a' jobbgyok
önmagok között még el nem különözött legelőjüket közösen használják, a' felebb
édekllett elbecsültetési esetekben az elbecsült jobbgy-ház hely után járandó
legelőzést a' jobbgyi közös legelőből elkülönözve kiharassítatni, ugy a' kibe-
csültető földesurnak, mint a' helységi jobbgyaságnak egyaránt szabad leendő.“
2. A' KK. és RR. ugy vélekesznek, hogy a' m. Fő-RR. által felhozott, de nem
is e' helyre tartozó némely körülményekről rendszeres intézkedés épen nem
okozhat olly figyelmet, hogy miatta az ország olly sok millió lakosnak megad-
ni szándékozott nyugalom, szabadság és boldogság 's a' nemzeti művelődés-
nek, szorgalomnak és jóllétének abból fejedező bővebb virágzása mind csak gá-
toltassék; mert miután kivált a' m. Fő-RR. által felhozott tezikkek már a' KK. és RR.,
hogy az akkori üzeneteikre való hivatkozást elegendőnek tartják, ez alkalom-
mal csak azt jegyzik meg, hogy mint eddig több koronai, egyházi és hitre-bi-
zott javakban is történtek örök megváltások, különösen a' kir. városok nem cse-
kely része épen illy jóságokból keletkezett, a' nélkül hogy az által az ország
's annak ősi alkotmánya zavarba jöttek volna, ugy a' zavartól jövendőre sem
tarthatni, annyival is inkább, minthogy a' koronai, egyházi és hitre-bizott ja-
vakban az ezután kintendő megváltásoknál, a' megváltási summa biztosításáról
azok, kiknek jusaihoz tartozik, törvényesen gondolkodhatnak; „azért is a' KK.
és RR. az előbbi szerkeztethez tovább is ragaszkodnak. 3. Arra, hogy az 1832/6.
erdéri törvényekben számszerint kijelelve nem levő urbéri fizetésekről is e' he-
lyen határozottan rendelkezzenek, a' KK. és RR. ki nem terjeszkednek, elég-
nek tartván azon számszerint kijelelve nem levő fizetésekre nézve az említett
urbéri törvényekben kimondott elvet; egyébiránt azokról — mint mondják — az
urbéri törvények sorában intézkedniök sem lehet azért, mivel az olly különféle
időszakokban kötött urbéri szerződéseken 's egyességi szokásokban foglalt
fizetések teljesen egyenlő természetűek, 's egyenlő általános rendelkezéseket
kivánnak a' törvényhozástól a' velök egy időben költ másnemű azon adósságok-
kal, kötelezésekkel 's pénz- és fizetésbeli viszonyokkal, mellyekre nézve az
ország RRei és a' Fejedelm között az 1811 2diki országgyűlés óta mindeddig
is nem készülhetvén meg az egyesség, róluk törvény nem alkotathatott; azt
pedig semmi tekintet nem javasolhatja 's az osztó igazság sem engedheti meg,
hogy az ország RRei a' több állapotot, u. m. a' pénz- és fizetésbeli viszonyok-
ról magokra nézve is általánosan leendő rendelkezést, mellözve, e' helyen
csak mintegy közbevetett kérdés gyanánt a' jobbgyaság urbéri szerződési 's
egyéb olly természetű fizetéseiről kimerítőleg rendelkezzenek; azért is, azon
fizetések dolganak törvénynyi végső kiegyenlítése nem ide, hanem a' ma-
ga főlebb édekllett helyre 's idejére tartozván, az előbbi szerkeztet
megtartani kívánják. — 4. A' m. Fő-RRek végjavaslata elfogadásával a'
jelen urbéri törvényezikket köv. foglalatú bevezető szakasszal kívánják
a' KK. és RR. kezdeni: „Az ország RRei vizsgálat alá vevén az 1832/6.
országgyűlésen alkotott urbéri tezikkeket, azokat, ű Fels. kegy. meg-
egyezésének is hozzájárultával, a' tapasztalás által sürgetett 's a' szükség-
től javasolt köv. bővítésekkel és módosításokkal egészítették ki, ugy-
mint: “ stb. Ellenben arra, hogy az iránt is történjék rendelkezés, hogy
a' jelen urbéri tezikk rendeletei minden megyében a' legcélszerűbb uton
juttassanak a' nép tudomására, a' KK. és RR. azért nem hajolhatnak;
mert az alkotott törvények kihirdetése, teljesítése 's mindenek általi tel-
jesítettése a' végrehajtó hatalomnak áll egyenes kötelességében. Ezek után
jelentik a' KK. és RR. üzenetjök végen, hogy a' mennyiben az 1832/6-
diki 7. t. czikk. Sik §a' I. szakaszában az anyag: „Pozsega, Verőcze és
Szerem vgyekben is, hol a' marhátnak jobbgyok által összevágott ölfá-
behordás kötelessége a' marhás gazdákat, de csak ezeknek lakhelyök ha-
tárában fekvő erdőkre nézve, illetve, az e' részben fenálló szokás jöven-
dőre is fentartatik“, a' mondott három megye követeli ellenben ugy jelen-
tenek, hogy az idézett §. alkotásakor hibásan értesítettvén a' szokásról a'
törvényhozás, e' miatt a' törvénybe is igazítást kívánó hiba csuszott; kü-
lönben pedig arról, hogy az ottani jobbgyaság az ölfát vágni 's behordani
is, egyiket vagy csak vágni 's vagy csak behordani külön tartozik-e? az

urbéri tabellákban e' részben előforduló „secare“ és „convehere“ szavak az urbéri rendezési perekben mintegy 1810 óta a' m. k. helytartó-tanács részéről ottan-ottan különbözőleg lett magyarázása miatt törvényeli elhatározást kívánó bizodalatlanság támadott, a' körülmények jelentett helyzetében a' KK. és RR. az idézett Sik §. 1. szakaszának megigazítását s annak elrendelését szükségesnek találván, hogy a' mondott három megyében is az ölfá-vágásra s behordásra nézve azon szabályt állapítsák meg, melly a' magyarországi több megyében közönségesen divatozik; emelől fogva urbéri javaslatukat egy egészen új §szal szaporítva, ezt következőkép kívánják szerkeszteni: „Ugyanazon 7. t. cz. 8. §al szakaszának rendelete azon szavak után: „a' házasszellek pedig fejenként fél ölfá összevágásra kötelesek“, következőleg változtatva módosítatik: egyébiránt a' törvény ezen rendelete az ölfá-vágás és behordás tekintetében Pozsega, Verőcze és Szerém vgyekre nézve is kiterjesztetik; mennyiben azonban az említett három megyebeli némely helységekből az ölfá-vágás és behordás eddig gyakorlatban nem volt, úgy Temes, Torontál és Krassó vgyekben is, hol e' czím alatti úri adózás eddig sem divatozott, az e' részben fenálló szokás jövőre is fentartatik.“ — II. 3dik üzenete a' KK. és RR-nek a' jelen országgyűlési költségeknek szabad ajánlasképen a' nemesi rend általi viselése tárgyában. Itt a' KK. és RR. azt jegyzik meg, hogy a' kérdéses költségeket a' nemesek és azok fogván viselni, kiket a' törvény azon nevezet alatt ért, azt, hogy kik legyenek az ország valóságos nemesei, világosan meghatározta a' törvény; azt pedig, hogy kik vétetnek és számláltnak a' nemesi rendet illető illy fizetések kivetésekor nemesi nevezet alá, szinte a' törvény s a' tettegi számos példán alapuló gyakorlat oly bőven kimagyarázták, hogy azon körülményre nézve a' köztörvényhatóságoknak határozottabb utasítást adni, egy az, hogy semmi szorgos szükség nincs, más pedig az, hogy a' jelen országgyűlési költségek fejében kivetendő summák minden esetre oly csekélyek, hogy miattok hosszabb időbe és munkába kerülő ama rendszeres intézkedésekbe bocsátkozni, hogy t. i. kik legyenek ezentul azok, kiket a' törvény nemesek nevezete alá ért, vagy nem ért? — a' rá fordítandó időt és munkát a' summa csekélye valóban nem érdemli; de lehet jövődében oly eset és alkalom, melly a' törvényhozás arróli rendelkezését szükségből s legalább méltányosabban fogja megkívánhatni. Mivel továbbá a' megrovatás alá eső vagy az ország különféle részeiben számra, hasznahajásra és osztályozatra nézve oly tömérdek és sokféle tekintet alá eső, hogy róluk a' rendszeres intézkedés még sokkal több időbe és munkába kerülne, s kérdés: hogy egy rájuk nézve kidolgozandó közönséges szabály tetteg még igazságos arányt is szülne e? a' KK. és RR. annyival inkább, mivel a' megrovatásokban netalán történhet egyes hibák és panaszok orvoslására, a' köz törvényhatóságok igazságot fognak a' hozzájuk folyamodónak szolgáltatni — a' kivétsi kulcs megkésztését legezelszerűben és bátrabban a' megyékre bizatandónak tartják. De attól sem távozhathatnak el, hogy a' kérdéses költségekből rájuk háramlott tartozások megadására a' fizetésben hátramaradók szóbeli per rövid útján szorítottassanak; mert az előbbi üzenetjökben már kifejtett okokhoz még azt is mondják járulni, hogy a' szóbeli perekben kevesek levén a' költségek, mint a' formás perekben, könnyebbésgökre szolgál ez is a' tartozóknak; különben pedig — bármint rendeltek is hasonló illy esetekben az eddigi törvények — arra, hogy egy vagy más tárgyra nézve új bíróság jelöltessék ki, úgy hogy egy fenálló bíróság hatásköre bővítettessék — a' törvényhozásnak joga van.

Budapesti jótékony Nőegyesületek a' lefolyt évek példájára az idén is fognak szedetni önkéntes adományokat, az új évi üdvözetek megváltandása végett. A' gyűjtő-helyeket külön hirdetésny közlendi. Az ikervárosi nagyérdemű közönség, melly emberszeretetének annyi jeleit adá, most sem fog késni jótékonyosságát azon valódi szegényekkel éreztetni, kik gyámoltatlanságuk miatt inségöknök áldozati lennének.

A' h. gazdasági Egyesület örökítéseül köv. újabb alapítványok keletkeztek, jelesül: Bodroghy József bekésmegyei rendsz. eskütt 50 p. ftot, Egan Eduard gazdatiszt ur 40 p. ftot, Hajnik János juhászatintéző ur 50 p. ft. Huzly Károl szarvasi plebános ur 50 p. ftot., Javorek János urodalmi ispán ur 50 p. ftot, Komáromy Károl gazdatiszt ur 40 p. ftot, Langer Henrik ur 25 p. ftot, Oláh Miklós gazdatiszt ur 25 p. ftot, Schmidt József gazdatiszt ur 100 p. ftot, Sréter Antal urod. kasznár ur 25 p. ftot, Sziver Mihály számvevői vizsgáló ur 25 p. ftot, Taneszy János gazdatiszt ur 30 p. ftot, Válik Károl juhászat-intéző ur 30 p. ftot, Veszely Sándor gazdatiszt ur 20 p. ftot kötelezett, kiknek e' hazafini részvétükért az egyesület kormányzó választottsága szives köszönetét nyilvánítja. 2) Ujítja a' választottság v. kir. Arad városnak nyilvánított hálás köszönetét azon 100 p. f. alapítványért, mellyet az érintett ezéla a' n. m. magy. kir. kamra m. e. jun. 13án 20, 195 számú kegyes határozatában nyilatkozott helybenhagyásával ajánlani s legközelebb az egyesület illető pénztárába megküldeni szives volt. 3) Közeledvén a' pályáiratok beküldéseül e' hónap utóljára tűzött határnap, azon t. hazafiak, kik az egyesület ezidei jutalmaért pályázni szándékoztak, annak jelentésével figyelmestennek hogy eddigél csak 3 pályáirat van a' titoknoki hivatalhoz beküldve. 4) A' Mezei naptár ügyében, több rendbeli kérdésre válaszólag, egyszersmind további tudakozódás elhárításaul jelentetik, hogy belőle alulirt példányokkal többé nem szolgálhat, s ámbár a' közönség kedvező részvéte a' 2dik kiadás kelendőségét is biztosítani látszik, az másodszor azért nem adathatik ki, mivel olcsó ára miatt az Egyesületnek ezen első kiadás is tetemes pénzáldozatába került. Annál fájdalmasban eshetik emelől fogva némely könyvkötő és könyvárus uraknak legközelebb a' szerkesztőség tudomására jutott tettük, miszerint az egyesület jótékony szándékát hiúsítva, ezen szegényebb sorsú földmivelőknek s adózóknak szánt szabott áru csekélyeséget, ámbár a' szerkesztőségétől száztoli díjilletményöket előre kapták, néhány garasnyi nyereségért nem átallozták különféle szín alatt tul

esigázott áron (némellyik 10 p. kron) árulni; minél fogva a' szerkesztőség kénytelenek érzik magát, illyes jogtalan zsarlásöknök ellenmondani, s ünnepelesen kinyilatkoztatni, hogy a' Mezei Naptár című gazdasági kalendárium mindenütt csak 2 ezüst garasért árultathatik jogszerűleg. 5) A' Gazdasági Tudósítások ezidei 4dik füzeté a' napokban multhatlanul meg fog jelenni, mellynek tartalmáról s jövő évből folytatásáról legközelebb. Addig is jelentetik hogy a' jövő évi folyamatra, melly az eddigieknél bővebb, gazdagabb s épületesb lesz, 2. pgő forinttal minden hazafinál előfizethetni, kinek e' vállalat sikere, a' gazdasági hasznos ismeretek terjedése és a' mezei gazdaságnak hazánkban tudományos fejlődése sziven fekszik. Ki 5 példányul többre lesz szives előfizetést küldeni alulirtoz, a' szerkesztőség hálás köszönetének némi jeleül aránylagos számú ingyen példányul fog megtiszteltetni. Költ Pesten dec. 2kán 1839. Kacskovics Lajos s. k. gazd. egyes. titoknok.

Jászó nov. 28án: Jászó és Kassa között igen szembeötölő söt a' gyérebber erre utazónak megis lepő Semse, a' hosszas terjedelmű hegyesség alatt kies dombtérén fekvő csinos helység, boldogabb létre szenderült Semsey Jób özvegyének buzini Keglevics Éva gr. n. asszonyágnak birtoka kiből hazai nyelvünk előhaladására különös példa mutatkozik. Óti. minden tehetségét arra fordította, hogy az általa ujja teremtett Semse helység késő maradéka hálás szívvel magyarul emlegesse drága jóltevőjét. Ugyanis a' kies dombokon létező jeles úri lakon, kápolnán, gazdasági épületeken s kerteken kívül díszlik magyar iskolaház is 60—70 iskolás csemetével. Ezen öt év óta itt a' tisztelt grófnő által alapított példányiskolának derek ügyes tanítója vagyon s a' lelkes alapító által a' gyermekekre árasztott adományok annyira serkentik a' boldog népet, hogy aratási szünnapokat kivéve apák anyák jeles számmal s örömmel járulnak a' küldik magzatikat minden nap kétszer s rendszeresen iskolába. Szépen hangzik is már a' szürodolmánykás fiu s ezer ráncos szoknyájú lány gyermekek ajakiról a' magyar szó, kiket álom után, majd a' kiosztandó ruhadarabok, majd könyvecské s kegyes asszonyok nagy szivessege új meg új szorgalomra élesztnek. Gr. Keglevich Éva asszonynak nemzetünk egyik érdemes lányának köszönhetni tehát, hogy Abaujan a' Kasától Jászóig terjengő hegyi lakosság közt Semsén a' gyermekek erkölcsileg és szellemileg magyarul neveltetnek.

(Gyógyszer a' veszetség ellen.) Lali ch József verbovszkoii elemi iskolatanító biztos gyógyszert talált föl az ebdüh vagy is veszetség ellen, mellyet már több emberen legszerencsésb sikerrel használt. Az emberiségre nézve oly annyira megböcsülhetlen felföldzés tükát Lali ch legf. helyen bemutatván, miután gyógyszeré czélszerűségét az illető hatóságok egyhangulag bizonyították, ő cs. s. ap. kir. fölsége ezer pgő forinttal s 100 for. egy évi várásdíjjal méltóztatott őt megajándékozni, egyszersmind gyógyszeré tettegi megpróbáltatása és jónak találtatása után 6ezer pgő for. jutalmat és 1500 pgő for. évdíjt biztosítván számára. —

Tözsér- s iparügy. A' szegárdi Erzsébet-vásár nem volt oly népes, mint máskor; a' vásárt megelőzte szünetlen esözés miatt megromlott ut sok megjelenni akarót elidegenített. A' termékar köv.: száz káposztafej 6—10 fr.; kender fontja 24—42 kr., dió pozsonyija 4—5 fr.; burgonyáé 2 fr. 15 kr.; szilvapalinka akója 22—25 fr.; boré 5—9 fr.; hiz. sertés 62—67 fr. váltó. — A' gabonának Magyarországból külföldre szálltatása, különösen pedig Fiume, Buccari, Buccariza, Portore és Martinsizza tengerpartínon keresztüli kereskedés élénkbitése végett ő fels. kegy. megengedoi méltóztatott, hogy ha szükség kívántával a' gabonafajöknök külföldre szálltatása megtiltatnék s e' tilalom Magyarországra is kiterjesztetnék, az imént említett helyek e' tilalomba ne értessenek, sőt mind azon gabona-mennyiség, melly a' tilalom beálltakor az említett helyeken s kikötőkben létezik, tilalom alatt is úgy mint tilalom előtt külföldre szálltathassék 2) E' kedvezés még a' tilalom kezdődtekor károlyvárosi uton a' nevezett kikötők felé szálltatásban levő gabonafajokra is kiterjed sőt még e' tilalom-kihirdetésekor károlyvárosban levő vagy a' tilalom-hirdetés után hat nap mulva oda érkező gabona mennyiségekre is akár magtárakban akár hajökon legyenek azok, de azon korlátozással; hogy ez iránti szoros vizsgálat után az e' tárgyról ingyen kiadandó utlevelek segélyével a' tilalomkezdé óta számitandó 6 hónap alatt mind a' fenértett kikötőkbe, mind innen külföldre azok kiszálltatását eszközölhetni.

KÜLÖNFÉLE: P. Vác városban néhány előbbkelő házbirtokos fadaradhatlan szorgalma által elérek valahára a' lakosok azon oly rég ohajtott ezeljokat, miszerint egyedül önkéntes ajánlatok összeszedéséből a' belvárosban a' győzedelmi kaputól kezdve az alsó vámházig, éji gömb-lámpások létesüljenek; e' dicséretes cél sikerülvén tehát ez uttal, köv. újévben már használatba is jövend. Azonban említésre méltó a' káptalan-város közönségének is e' részbeni szorgoskodása, miszerint kényelem-nagyobbitásra közkölségükön kívánnak némely járatosb utcaikba illy lámpásokat kiállítani. Az érintettek szerint nem kételkedhetni Vác város czélszerű törekvésén, s ugyanezen okból méltán reménylhető, hogy némely rosz utait is, jelesül a' felső kökeresztől a' Therezianumig (melylyen teherrel éji utazó veszély nélkül alig mehet) legközelebb alkalommal ki fogják javítani — mert a' keresztülutazó idegen legelső tekintettel is az ut minemüségéből szokja következtetni az illető hatóság közhasznosra törekvő részes ösztönét. Szegárdon nov. elején a' tisztújítás köv. ment véghez: bíró lett Schlegl Ferencz; főjegyző Antal János; al: Fejös János; tanácsosok: Bencsik János, Buzás Ferencz, Farkas Jakab, Lendvay János, Majsai János, Mizser József, Molnár Márton, Nichittsch József, Pál József, Szépauer János, Szigeth Ferdinánd; pénztárnok: Rátkó Ferencz. — Segesvárott october 6kán tartá a' város és szék közönsége kormányi tanácsnok és szász nemzet ispánja Wachsmann János elnöksége alatt változó hivatalira tiszt választását, midőn is a' kijelöltek közül

többséget nyert a polgármesteri hivatalra Köhler József 50, székbiroságra Sternheim Károly 37, rendőrigazgatóságra Maetz Károly 56, községi szónokságra Henrich Tófür 57 szavazattal, kik is a több kijelölttel együtt a fels. udvarhoz megerősítés végett fölterjesztettek. — Págozsán (Torda várm.) a poczegerek (patkányok) annyira elszaporodtak, hogy nemcsak gabonában teszik a legnagyobb károkat, hanem az ember élete sincs bátorságban tőlük. Közelebb éjjel egy bölesőben alvó kis gyermek orrát s ábrázatját moeskolták össze, egy szolgáló leányt pedig álmában annyira megmardosták, hogy vérét alig lehet megállítani. Mirenézve tisztelettel felszólítatik mindenki, sziveskedjék e közönségesen eláradt kártekonny állapot elpusztítására tanácssal, valamely hírlap útján e környéket megvigasztalni! — Moldvában ugy Havasalföldön is kielégítő az egészségi állapot; a galaczi és brailai kikötőben semmi nyoma a dögvészben synylőknek, és Szilisztriában is csak néhány köreset fordult elő, mely minden további következmény nélkül maradt a rettegett ragályra nézve; Simila és Sfetoj helységekben mindazáltal huzamosbidó óta folyvást uralkodik a dögvész, s minden 2—3ik nap ragad ki egy két áldozatot a lakosság közül. Elég sajnós, hogy a helyhatóságok mind- eddig semmi rendszabályt nem hoztak folyamatba ez annyira veszélyes betegség ellen. A turtukaji vajdának ellenben kitűnő böcsületére válik, hogy mindjárt az első köreset mutatkoztaor czélszerűleg intézkedék a ragály eltávolítására iránt birtokából, minek következtében csak egy ember lön áldozatja a betegségnek. —

A m e r i k a.

Brazillai sept. 19iki hírek szerint ministerváltozás történt; belügyministerré lön Manoel Antonio Galvao; külügyivé: Caetano Maria Lopez Gama; pénzügyi: Manoel Alves Branco; jogminister: Francisco Ramiro do Assiz Coelho; Lages gróf és Jacinte Roque de Senora Percira megtarták tárczáikat mint had- s tengerészministerek. Parisba vagy Londonba küldetését várták egy ügyviselőnek, ki egy millió font sterlingnyi kölcsönt kössön a bevételek hiánya fődözésire. A pénzügyminister a törvényhozóság előtt oda nyilatkozik, miszerint ismét 9 ezer contonyi hitelre van szüksége. A készpénz itt igen ritka. — Maranhamban naprulnapra jobban megerősítik magokat a zendülők, ez egész szigetet hatalmukba ejték s háborítatlanul birják. Laguna megerősítésével foglalkodnak. Bahiabul azon kérelemmel járultak a tanács elibe, miszerint hatalmozná felezőket 3 ezer főnyi idegen csapat felfogadására; a tanács azonban visszavetvé e kérelmet. —

Ujyorki lapok oct. 24eig terjednek; szerintük Mobilében s más helyeken ismét tüzvész dühöng, és fölszámítás szerint oct. elsejétől az egyesült státusok határiban 4 millió dollárnál több vagyon hamvadt el. Alapos ok szolgál gyanura, miszerint e sok égés gyujtogatók műve. — A kormány az afrikai révpártokra tengeri erőt küldé a rabszolgakereskedés elnyomatása végett hozott törvények örökösül az éjszak-amerikai hajókra nézve, mit hihetőleg Anglia felszólalásának tulajdoníthatni. Az éjszakkéleti határokat illetőleg Mudge ezredes s Aeatherstonhangh, angol biztosak, munkájokat bevégezték s visszatértek Quebecbe. — Quebeci lapok szerint egy nagy durhami lakomát Torontóban, Felsőcanadában, egy csapat antidurhamista rohant meg fegyveresen s külekedésre került a dolog, mellyben két ember veszté életét. — Mexicói hírek szerint Lemustábornok a mexicói szövetségi párt maradékival Riogrande-n keresztül Texasba vonult. — Maranhani oct. 17ki levelek szerint Caxias városból a kormányi csapatok elűzték a lázadókat; a tartomány többi kerületének állapota oly rongált s nyomoru vala, mint eddig. —

P o r t u g á l i a.

Lissabon, nov. 5én: Egy itteni lap szerint a portugál kormánynak a francia királyhoz intézett azon kívánatára, miszerint a Portugália és Anglia közti s rabszolgakereskedést illető viszály kiegyenlítését vállalná magára, Lajos Fülöp oda nyilatkozik, miszerint e közbenjárulást elfogadja ha mind a két rész erre felszólítja. — A p-pai udvarral alkudozások vannak folyamatban, mellyeknek czéljok d. Maria királyné megismerését ki- eszközölni; a dolog azonban igen messze húzódnak, míg megnyugtató következményt vihatnak ki. — A tartományokból felette komorítók a hírek; gyilkolás s agyonütés, ugy látszik, napirenden van. —

S p a n y o l o r s z á g.

(Apró csaták Espartero és Cabrera közt.) Madrid, nov. 11kén: „Oct. végén Villarluego és Fortanete közt állomásozott Cabrera, honnan többször megtámadtá apró rohanásokkal az alkotmányosakat, minek következtiben egykor csupán egy pástort intésinek köszönheté Espartero, hogy nem került Cabrera hatalmába; a pástort halállal bünteté árulásáért Cabrera; a segurai zászlónál is sokat szenvedett e hirtelen megrohanások által, s csupán rendkívüli vitézséginek tulajdoníthatni, hogy fogságba nem jutott. Azóta előre nyomult Espartero és néhány összeütközés után Morella és Cantavieja közé vonulásra kényszeríté Cabrerát. Galicziában Martinez kanonok, kivel Sanz kapitány napi fegyvernyugvást köte, oda nyilatkozik, miszerint nem képes egyezkedésre birni a főnököket, mire ismét megújult az ellenségeskedés, mellynek Sonto del Remesar nagyhirű guerilla fő azonnal áldozatja lön. Espana gróf megöletése csakugyan valósult. —

(Tartományi javaslat a szabadítékok ügyében.) A guipuzcoai tartományi birtosság beküldé már javaslatát a corteshez a szabadítékok ügyében; e javaslat körülményesen taglalja a községtanács, választások, adózás, törvénykezés, és hadierő iránti szokásokat és törvényeket, mikre nézve következő megjegyzéseket tesz a M. Chronicle egyik legközelebbi száma: „Igen örvendetes azon tapasztalás, miszerint a tartományi biztosság épen azon pontjait emeli ki leginkább a szabadítékoknak, mint nélkülözhetleneket, mellyek ellen a legmakacsabb corteskövetek sem kelhetnek ki. A leghevesb föllengősdiék is készek mind azon szabadítékot meghagyni, mellyek a helyhatósági és pénzügyi kormány-

zatot tárgyazzák a baszk tartományokban. Csupán azon nagyfontosságú hatalom talál ellenkezésre, mellyel a tartományi követet fölhatalmazni szándék. A vámvonalt tárgyzató nagy kérdést nem érintette a tartományi biztosság, mi eléggé világosan tanusítja, miképen minden oldalon azon meggyőződés uralkodik, hogy e fontos ügyet kölcsönös engedélyek és nemzetiségi rendszer által kell eldönteni, mert a baszkok minden esetre jogosítvák kedvezményeket kívánni a tőlük követelt áldozatokért. Azon pont mindazáltal, mellyet minélelőbbi tárgyalatás alá köteles venni a cortes, a tartományi végrehajtó és birói hatalmat foglalja magában, mellyet most a tartományokban katonai parancsnokok és helyhatóságok megosztva gyakorlanak. A szabadítékok tartalmánál fogvást 5 tagu főjuntája van Guipuzcoának, kik nagyobb birtokosakból és helyhatósági tagok közül választatnak. E junta 4 követet választ, San Sebastian, Tolosa, Aspeytia és Ascoytia nagyobb városok számára. A négy követ képezi azon választmányt, melly a nevezett városokban három évig fölváltva gyülekeket tart, s azon város képviselője, mellyben a választmány épen tartózkodik, tulajdonképf feje azon idő alatt a végrehajtói és birói hatalomnak. Egyébiránt e mellett az első alcalde minden városban nagy hatalommal bir, mint hatósági tisztviselő és kormányzó. A junta választmány mellett egy a király által kinevezett corregidor örökded, kihez azok szabadon folyamodhattak, kik a tartományi hatóságok által károsultaknak tarták magokat. Mivel azonban a san-sebastiani csekély számu őrségen kívül semmi más rendes katonaság nem létezett a tartományban, a parlagi fegyveresek pedig a hatóságoktól véve parancsokat, tehát nem igen nagy befolyást gyakorolhattak az illy corregidorok. A junta, választmány, főhelyi követ és a többi városi alcaidek mindenkor a legfőbb hatalmat gyakorolák. Miképen kívánja most a guipuzcoai junta módosítani e rendezetet? A corregidort, mint szükségtelet, egészen el akarja mellőztetni a hivatalviselőik sorából, s azt kívánja, hogy a kormány mind a négy kerület számára külön birót nevezzen ki. Ez igen czélszerű rendszabálynak látszik, mennyiben azon szabad tartományban a birói hatalom minden más hatóságét magában foglalja, vagy legalább szelidíti. Kívánja továbbá a junta, hogy a választás és néphatalom egy a tartományok által kinevezendő közönséges választmányban legyen összpontosítva. Az illy választmányi tag természetesen valódi királyi hatalommal birna, melly ellen siker nélkül küzdenének a kerületi birák. Valóban csodálatos, hogy a tartományi főnökek e kérdés vitatásakor a birói hatalmat a kormánynak engedik által, magoknak pedig föntartják a végrehajtó és törvényhozó hatalmat, vagy legalább ez utóbbit a helyhatóságokra kívánják ruházni. Véleményünk szerint az illy rendszer nem lehetne üdvös következményü. A végrehajtó tisztviselőnek, bárki legyen is az, és bármennyire korlátolt hatáskörrel birjon, minden esetre a kormány által kellene kineveztetni, miképen az Navarrában mindeddig folytonos gyakorlatban vala. Semmi javítást, semmi általános törvényt, semmi haladási eszmét nem terjesztetni ki a baszk tartományokra, ha a végrehajtó hatalom kizárólag a tartományi főnökek kezeiben marad. Egyébiránt erőszakot még sem tanácsos ellenök használni, hanem mindent nyugalmas tanácskozás útján szükséges eldönteni, annál inkább, minthogy jelenleg valóban örvendetesnek mondhatni a baszk tartományok állapotját; minden kívándorlott, vagy száműzött, ki hazájába visszatér, legszívesb elfogadtatásra talál és minden országos hivatalra nyer alkalmazást. Egy közülök alig érkezék vissza francia földről s azonnal tagjává lön a hatósági tanácsnak. Az egész tartományban oly tökéletes nyugalom uralkodik, hogy mindenki egészen feledné a háborut, ha számos rom és omladvány nem emlékeztetné reá. Mindenütt építéssel vagy mezei munkákkal foglalkodik a nép. Rövid idő mulva minden nyoma eltűnend a hosszas pusztító háborunak. A szabadítékok előleges megismerése annyira lecsilapítá minden elmét, hogy uj zavargástól teljességgel nem tarthatni. A nyilvános kormányzat igen tetemesül szenvedé; számadások s pénztárolnak nyoma sincs. A helyhatóságok és községek semminél kevesebbel birnak, mert elárastvák adósságokkal. A tartományi főjunta összegyűlti készül, s a béke valahára már begyógyítandja e boldogtalan tartomány sebeit. Az eskütétel nem sokára véghez menend a guarnicai fa alatt. A lakosság olly hő szeretettel függ régi szabadságin és intézvényin, hogy már mindenütt készül pompával megünnepleni a régi törvények folyamatba hozását. Legszentebb kötelessége a cortesnek, hogy minélelőbb feleljen meg a tartományok várákozásának, melly úgy is elég magosra van már fölesigázva.“

(A zavargási jelek nagyobbulnak.) Madrid, nov. 11kén: „A zendületi párt folyvást minden erejét elégiületlenség- támasztásra fordítja a kormány ellen, és nyílt lázadásra törekszik birni a népet a tartományokban. Ez izgatszások következtiben a badajozai és cordovai hatóságok már adó-megtágadást határoztak. Madridban pedig igen nagy befolyású föllengősdiék azon csekély számu katonaságot próbálak eltántorítani, melly a királyné palotájában örökded. A kormány mindazáltal teljes erejével biztosítani törekszik a főváros nyugalmat. A manchai főkapitányt madridi kormányzóvá nevezé ki a királyné, s ez elszánt bátorságu férfi 2 zászlóalj s egy lovas csapat kíséretében már Aranjuezbe érkezék. Parancsot ada ki ezenkúl a kormány hadosztály-összpontosításra Valladolidban. Tegnap óta hire jár, miszerint Alaix Andalusiába utazásra volt ellátva utlevéllel, s rögtön Espartero főhadiszállása felé fordult, melly tette különböző véleményre s gyanúsításra szolgál alkalmul. Parisból egy francia ezredet küldé a kormány irományokkal Cabrerahoz; az ezredes mindazáltal nem mert személyesen megjeleni e felelmes és kegyetlen pártvezér előtt, hanem csupán elküldé neki az iratokat és Saragossában várákozik a válaszra. A francia kormány azt kíváná az angoltul, hogy azon tengerész-katonákat, kik a passagesi kikötőt elfoglalva tartják, hívassa vissza;

Palmerston oda nyilatkozék, miszerint ezt csupán a spanyol kormánykülönös kívánatára fogja tenni; a spanyol ministerség véleménye szerint mindazáltal még nincs az éjszakai tartományok nyugalma annyira biztosítva, hogy Passagést úrség nélkül lehetne hagyni. A királyné, mint mondják, Marotot grófságra, Miraflorest hűségére és Alava tábornokot marquisságra emelék. —

A n g l i a .

(A királyné és udvari hölgye. A' chinai partokon visszatorlást gyakoroltat a' kormány.) A' cheltenhami lap szerint Willis, a' washingtoni angol követség egyik segéde, ez álláspontjánál fogva szabadon társalaghatott az udvari körökben. Ez a' buckinghampalotai egyik tánczvigalom alatt meghitt beszélgetésbe merült miss Pitt udvari hölgygyel, ki végre olly bizalmassá lön iránta, hogy mindenféle házi viszonyit kicsevegé a' királynénak. E' bizalmas megjegyzések mindazáltal miss Pitt nem csekély bámultára egész terjedelmökben jelentek meg rövid idő mulva egy amerikai lapban, Willis aláíratával, ki elég vigyázatlan volt a' szegény udv. hölgyet mint adatának forrását megnevezni. Néhány más amerikai lap is ismétlé ez adatokat, azon megjegyzéssel, hogy Willis kárpótlással tartozik miss Pittnek, ha talán hivatalát el találná veszteni gondatlansága miatt. A' királyné azonban ismét kiténteté ez alkalomkor nemeslekkü szabadelmőségét, 's vendégül hívá meg miss Pittet egész hétre magához Windsor palotába; de az udvari hölgyeknek minden esetre intésül szolgálhat o' történetke, hogy táncz közben ne legyenek rendkívül bizalmasak lovagjaik iránt. — A' kormány hir szerint parancsot adott Maitland hajóvezérnek, ki jelenleg a' keletindiai tengeren állomásoz, hogy egész hadesapatostul azonnal induljon meg a' chinai tenger felé, 's foglaljon ott el minden chinai birtokot kárpótlásul az elkobzott mákonyért. E' hadsereg tehát ostromzár alá veendi a' chinai partvidéket, mi által darab időre minden nemzetre nézve megszünend a' chinai kereskedés. —

(A' ministerek nyilvános meggyaláztatása. Elegy.) A' M. Postkötő kárörömmel említi, mikép nov. 15ikén Coventgarden -színházban „The Printer 's Devil“ (a' nyomtató ördög, mikép ugyanis a' könyvműhelyekben dolgozó kis fiukat nevezni szokás) mulatságos bohózatját szatásakor az egyik színész ezen szokat mondá szerepébül: „le a' ministerekkel!“ mire a' közönség olly dörgő tapsra fakadt, hogy a' ház falai is majdmegrendültek. — Beszéli azt is, hogy Melbourne még parlamentnyitás előtt lemondani szándékozik hivataláról; e' hirt azonban csak tory lapok terjesztgetik, következőleg nem igen kitünő hitelre érdemeshetné azt. — Hat héti nyugalom után megszégé végre hallgatását O' Connell, és hosszú levelet intéze az irlandi politikai társulathoz, melyben inti honosít, hogy a' chartisták törvénytelen kicsapongási és tory pártoskodások vakbuzgalma ellenében folyvást rendületlenül tartsák meg eddigi józan mérsékletjüket, 's mindenkor teljes erővel pártolják a' királynét és kormányát. — Hiteles összeírás szerint 8 millióra megy jelenleg Irland lakosi száma, holott Órszébet királyné alatt csak 700 ezer ember lakott e' királyságban. — A' windsorpalotai drága készüléket, melyek két kis szobában vannak fölállítva, miértök 20 millió pgó forintra bőcsülük. Van e' drágaságok közt IV Györgytől származó aranyasztali készület 130 személyre; indiai, birmai és chinai mindennemű drágaság, név szerint gyémántokból összerakott páva, mely hajdan az avai király birtokában volt, és 300 ezer pgó forintra bőcsültetik, egy tigrisfő, korábban Tipoo Saib számolya, melynek nyelve aranyból 's fogai kristályból készítvék; láthatni ott továbbá több arany paizst, melyek közül némelyek 80 ezer pgó forintra bőcsültetnek. Ott találatik IVik György gyönyörű borhűtő edénye is remekművű ezüstből, melyben két ember legnagyobb kényelemmel foglalhat helyet 's ezenkül számos más ezüst és arany drágaság. —

(Ipswichi szabadalmú gyűlés. Elegy.) Nov. 13dán Ipswichben, Suffolk tengerparti tartomány fővárosában lakomát adott a' községtanácsi elnök. Ipswich korábban székhelyeül ismerteté a' tory pártnak és vesztegetéseknek; de mostani két tory képviselője közül egyik, Gibson nevű az utóbbi ülésben ünnepileg és nyilvánosan elpártolt a' toryktól, egyzersmind parlamenti helyéről lemondván, és jelentvén, hogy ezentul a' whikeket fogja pártolni, kikkel több tekintetben, 's különösen a' népnevelésiben, tökéletesen ugyanazon elveket vallja magáéinak. Az ipswichi községtanács, a' hatóságjavítás óta tubnyomólag szabadalmú, 's az új elnök is, ki e' lakománál áldomást üritvén a' királyné tiszteletére, alkalmat vón hevesül kikelni Bradshaw minapi beszédje ellen, melyet Canterburyben tartott. A' fűszónok mindazáltal maga Gibson volt, 's a' toryk azon fenyegetésire, miszerint a' királynénak Ildik Jakab sorsát jósolgatják, többi közt ezeket jegyzé meg: „Azon urak, kik Canterburyben a' királynénak és Ildik Jakab közti összehasonlítást megtapsolák, azt bizonyíták meg azzal, hogy nem igen jártasok hazánk történetiben. Világosan oda czéloznak ők, hogy itt már az idő, melyben Viktóriát mint Ildik Jakabot, trónról lelépésre kell kényszeríteni, Cumberland hget pedig meghíni Anglia trónja elfoglalására. (Zajgás. Kiáltás: „Shame!“ és „Oh, the traitor!“) Szeretném már most kérdezni: olvasták e' valaha e' jó urak azon vádakat, melyek miatt Ildik Jakabnak le kelle trónunkról lépni? Tudják e' ők, hogy miért fosztaték meg koronájától e' fejdelem? Az első vádelene az volt, miszerint parlamenti helybenhagyás nélkül fölfüggeszté az ország törvényit. (Halljuk!) Tette e' ezt Viktória királyné? Elmellőzte, vagy megsemmítette e' az ország törvényit, midőn a' polgári jogélvezést a' katolikusokra is kiterjeszté? Vagy nem inkább az ország törvényi értelmében cselekvék ez által? (Tetszés.) Akkor semmitette volna meg parlamenti helybenhagyás nélkül az ország törvényit, ha azon alattvalóját

minden hivatalból kizárná, ki nem követője az uralkodó protestans valásnak. (Halljuk! Halljuk!) 'S épen a' toryk tanácsa hozná királynénkat azon állapotba, melyben trónról lelépni lön kénytelen Ildik Jakab: az ő idejében még törvénytelenül voltak parlamentből 's országos hivatalokból kirekesztve a' katolikusok 's ő mégis sokat alkalmazott fényes hivatalokra, és ez által semmité meg az ország törvényit. Most ellenben törvénytelen foglalnak helyet parlamentünkben és hivatalviselőink közt a' katolikusok, 's azért az ország törvényi ellen vétkeznek Viktória királyné, ha kirekeszteni merészené őket az országos hivatalokból. (Tetszés.) — Canadai hírek szerint Thompson új kormányzót igen jól fogadák Quebecbe érkeztek a' hatóságok; a' tanács üdvezlő beszédjére ezt válaszolá Thompson: „A' közönség és igazságos joggyakorlás első 's fő szüksége minden birodalomnak, és legszentebb kötelessége minden kormányzónak. Fogadják Önök legmunkásb segélyemet hatósági kötelességik teljesítésiben. Egyedüli gondom lesz ő fels. alattvalóji nyugalmat és jóllétét előmozdítani e' tartományban, 's ez által, mennyiben eszközölhe em, szorosabban összekapcsolni az anyaországgal e' gyarmatot. Csak e' czélből fogadám el azon küldetést, melyel királynénk személyemet megtisztelék.“ Ezután felszólítást bocsáta közre, melyből mindazáltal nem igen világlik ki, hogy tulajdonképp milly elvek szerint szándéka viselni kormányzói hivatalát. Egyébiránt sajonnal említi, mikép ezentul is fölfüggesztve kell maradni az alsó-canadai alkotványnak, egyzersmind azon reményét fejezvéni ki, miszerint az alsó-canadaiakat is rövid idő mulva részesíthetni fogja az angol intézvények tökéletes jótékonyosságában. — Nov. 15én titkos tanácsulést tartá Windsor palotában a' királyné, melyben Ebrington viscount, az irlandi alkirály, mint Devonshire lordhelytartója eskettetéek föl, aggott atyja helyett, ki sokáig vivé e' fényes hivatalt. Errol gróf, mint ujonnan kinevezett főudvarmester, kezét csókolt a' királynénak, és átvevé hivatal-pálcáját. — Sims, a' great-western vasutársaság igazgatója, nov. 15ikén annyira erőt engede magán vétetni búskomolyság által, hogy pisztolylövéssel végzé életét. Okát a' szomorú esetnek nem tudhatni, csak annyi bizonyos, hogy pénzzavar nem háborítá az öngyilkost, a' vasut körül pedig legjobb karban voltak ügyei. —

F r a n c z i a o r s z á g .

(Nyilatkozat Cabreraól és a' spanyolokrul.) Paris, nov. 18dán: „Nem tagadhatni hogy valóban hatalmas érdek forog e' sötét Cabrera körül, ki rendkívül kicsapongó lön vad dühében, miután az eltes anya halála undokítá a' vérszomjas Mina kardját. Igy gyilkolják 's fojtogatják meg egymást e' boszuvágyó szellemek. Valamennyi francia, ki Cabrera körül volt, mind az, kik, mint munkás részvevőji a' baszk tartományok fölzendülének, közelről vizsgálhaták tetteit és bánásmódját, egyhangulag állítják, miszerint valódi vezéri tulajdonokkal nem bir ugyan Cabrera; de annal nagyobb uralkodási tehetséggel, mellyel fogva bamulatos hatást gyakorol katonáira, kikben példátlan vakbuzgó lelkesülést tuda ébreszteni. E' mellett erkölcsisége tisztá, 's egész valóján mély búskomolyság ömlik el. Azon harc, melyet ugy szólván egyedül kezd most küzdeni, valóban oroszlanviadalhoz hasonlít, melyet csapatostul vinak a' vadászok távulról kerülgetvén a' hatalmas vadállatot. Olly embert, minő Cabrera, ki annyit véte az emberiség ellen, 's ki ellen viszont olly nagy bűnöket követett el az emberiség, valóban nagyobb figyelemre kellene méltatni. Rosszul ismerik azok a' spanyol vért és érdeket, kik csupán közönséges rabló gyanánt akarnak vele bánni. Egyébiránt valóban sajátszerű érzést gerjeszt azon különös körülmény látása, miszerint a' spanyol infansok épen semmit nem tesznek ez ügyben, mely annyira érdeklí őket. A' szegény Francesco de Paula, kit neje föllengődsi szerep-játszásra kényszerite, nem tesz semmit; a' még szánandóbb szegénységű d. Carlos szinte nem tesz semmit; ámbár neje teljes erejét arra használta, hogy valamit tétesen vele; végre d. Sebastiant valóságos megtestesült semminek mondhatni. Zumalacareguihoz hasonló népszerű hős kellett volna a' spanyoloknak. De a' mostani vezérek épen semmi spanyol okosságot nem párosítanak spanyol vérökkel. Most Franciaország és Anglia tartják lefelülve a' spanyol bikát, 's a' szegény állatnak ugyancsak meg is gyült baja hatalmas pártfogójival, mert egyik jobbra, a' másik pedig balra ránczigálja 's épen nem gondolja meg, milly fájdalmakat okoz a' megragadottnak.“

S c h w e i z .

Zürich: Schönlein tanítónak számos itteni polgár, a' két polgármester vezérlete alatt, arany emlékpénzt, mely Bory genf. mester műve, nyujta át. Az emlékpénz egyik oldalán Schönlein képét láthatni, másikon következő felirást: „Schönlein János Lukács orvosnak, emlékül érdemeiért, Zürich polgárai. 1839. —

S v é d o r s z á g .

Stokholm, nov. 5én: Crusenstolpetól nov. 1jén új röpirat jelent meg következő czim alatt: „Szózat egy svéd statusfogházból.“ Ez irat több tekintetben figyelemre méltó. Az udvar és kormány elleni szokott kifakadásokon felül Nordin b. 's Anckarswärd gr. ellen is keserű dolgokat mond az. Crusenstolpe és Hjerta, az Aftonbladet kiadója közt megbomlott a' barátsági viszony, 's így az ellenzés főnöki végkép megoszlanak. Crusenstolpe eddigi iratit Hjerta nyomatá, a' mostanit azonban nem. — Nov. 4én állték meg Svédország és Norvegia egyesülése 25 évnapját, a' király és királyné ez alkalomra nagy ebédet adott. — Oct. 28án parancsot intéze a' király a' külügyi ministerséghez, miszerint lépjen alkudozásba e' a' brazilia kormányval kereskedési szerződés kötés végett, mely Svédországot és Norvegiát hasonló lábra állítsa a' legtöbb kedvezményvel bíró nemzetekkel; 's azon esetre, ha a' braziliai udvar akadályt gördítne az alkudozás elibe, tudósítást adjon be a' ministerség a' királynak, hogy elhatározhassa azon rendszabályokat, melyek czélhoz vezérlenek.